

Spis treści

Obsah

O genezie tej książki	5
Skąd pochodzą opowiadania?	7
O gatunkach i podgatunkach opowiadań	9
Opowiadać, czytać czy pokazywać?	11
Artyzm i sens bajki w świecie dziecka	12
Symbolika bajki	14
O stylu opowiadania bajek i ich przestrzeni	15
I uwaga ostatnia	17
Szanujmy bajki i słuchajmy ich	18
Podgatunki bajki	20
Podanie	23
Kawały i anegdoty	25
Różnice między południem a północą	26
Opowieści z życia	28
O vzniku této knížky	30
Odkud povídky pocházejí?	32
O žánrech a subžánrech povídek	33
Vyprávět, číst nebo ukazovat?	34
Umělecká hodnota a smysl pohádky v dětském světě	35
Symbolika pohádky	37
O stylu vyprávění pohádek a jejich prostoru	38
A poslední reflexe	40
Važme si pohádek a poslouchajme je	41
Pohádkové subžánry	42

Pověst	45
Humorky a anekdoty	47
Rozdíly mezi jihem a severem	48
Povídky (vyprávění) ze života	50

Bajki magiczne

Kouzelné pohádky

O Hance a Magdzie	53
ŁO kocurkowi, kohótkowi a pieskowi	56
ŁO dwóch siostrach a ło złocie	58
ŁO gupim Jankowi, co sie niczego nie boł	60
ŁO silnym Jankowi	63
ŁO jednym siłaczowi	64
ŁO silnym pachótkowi	67
Jako gazda napytoł diabła za pacholka	70
Jako Małyjurek szeł zapasić z Madziarym	73
O zaklyntych bratach	75
ŁO chłopie, co szeł do piekła	79
Dwa bracio	81
ŁO Śmierci	83
Jako Śmierć była za kumotrym	84
O szczynściu jako było za kumotra	86
O Biydzie	89
ŁO zaklyntej królewnej	91
Jako jedni zawodzili z królewskóm ceróm	92
ŁO jednym cysarzowi	95
ŁO pysznej królewnej	97
Tómcio Paluch	99
ŁO Paluszkach	101

O dwaności zbudnikach	103
Stoliczku, nadkryj sie	105
ŁO szczuce	108
Jako król plót kosze	111

Bajki zwierzęce

Zvířecí pohádky

ŁO zwiyrzyntach	113
O baranie a wilkowi	115
Czymu pies mo złość na kocura	116
O ciynżarności zwiyrzónt	116
Jako je wdziynczność ludzko	117

Bajki ajiologiczne

Aitiologické pohádky

O skowrónkowi	121
Jako powstoł kret	121
Skónd sie wziyno kłósko	123
Czymu je słóno woda w morzu	123
Czymu baba ni mo czasu	125
Jako Pón Jezus wandrowoł po świecie	125
Czymu sie trzynsie łosika	127

Bajki nowelistyczne

Novelistické pohádky

O pszynicznym zorku a jednym pachółku	129
Tu sie žije bez starości	131
O cysorzu Franciszku Piyrszym	133

Jako cysor pobłóndził w lesie	135
Jako sie dwo bracio sóndzili	136
Jako sie chłop sóndził ze Żydym	138
Jako sie król spolił	140
łO staruszkowi	140
Co gdo robi, siebie robi	142
Jako rozprowiali ksióndz żidowski a katolicki	143
Jak synek robił korytko dlo swojigo taty	144
Gdo co robi, siebie robi	145
łO pustelnikowi	146
łO strómie niewinności	147
łO jednym wojokowi	149

Legendy

Jako diaboł a Pón Bóg lepili człowieka	153
Jak Jezus z Pietrym chodzili po świecie	153
Jako Pón Jezus chodził ze Śwyntym Pietrym po świecie	154
Śwynty Pieter a wiśnie	155
Jak Śwynty Pieter dwa razy dostoł	156
Jako Maciej, Grzegorz a Matka Bosko chladali wiosny	156
Jako Paniynka Maryja łuciekała do Egiptu	157
łO Śwyntym Jyrzim	160
łO Ahaswerusie	161
łO Madejowi	163
łO Madejowi a Trzóch Królach	165
łO cudzie łu masorza	167
łO jednym staruszkowi	168

Podania miejscowe

Místní pověsti

łO łÓndraszkw	171
O Óndraszkw	173
O Óndraszku	174
O Strzybnioczce	175
łO wojsku w Czantoryji	176
O Szwedzkim Kopcu	177
łO jabónkwskich szańcach	178
Czorno Ksiynżna	180
Hołota	182
O Jurgowiance	183
O rebeliji w Lutyni a śnieżyczkach we Wyrzniowicach	185
łO diablím młynie na Girowej	187
łO zbójnikach na Girowej	188
łO dziurach w Girowej	190
Jako sie karczma zapadła	191
łO Liderowie	192
Jako sie sól przy Bocónowicach w kamiń łobróciła	193
łO zaklyntych pinióndzach w Borku	194
łO złocie na Kamynitym	194
Jako we Wielki Pióntek szła baba z dzieckim do kościoła	195
Jako cysor chodził po świecie	196
Jako cysor łoroł	198
Jako cysorz Jozef II chodził po świecie	199
Jako cysor krzcil dziecko	201
Jako Jozef II sioł zbozi	202
łO czarnoksiynżnikowi	204

Podania wierzeniowe

Pověrečné pověsti

O Pusteckim	207
O fajermónach	207
O utopcu	208
O dziećmorowskim basermónie	210
O utopcu	211
O wasermónach a darkowski wodzie	212
O utopcu	215
Jako łutopiec sie zymścił	218
łO nocnicach	220
O nocznicach	221
O morze, co na szewca chodziła	222
łO połednicach	222
O morze	223
O morze	224
Jak owczorz puszczoł postrzoł	226
O postrzołach	227
Jako stodalny strasził	228
łO Kwietni Niedzieli	229
Kaj to móm dać?	230
Co mama widziała	230

Kawały i anegdoty

Humorky a anekdoty

Jak se hawyrze pisali	233
Jak hawyrz był u fryzyjera	233
Hawyrz a szychtmajster	234
Óni mie замуrowali	234

Ón jechoł w celindrze	235
Jak sie ni mógli domówić	235
Wanecki a Miler	236
Jak hawiyrz warził samogóne	237
Jak Francek Słowioczek wycióngoł kabot	238
Dwa hawiyrze w Paryżu	238
Jak se hawiyrz chwolił	239
Teraz cosi z Barbary	240
Jak hawiyrz wyfikoł sztajgra	241
Hawiyrze a ksióndz	242
Hawiyrz a cysorz	242
Cygón u ksiyndza	244
Cygón na farze	245
Jako Cygón w kościele rzykoł	246
Cygón przy spowiedzi	247
Jako gazda posłoł jednego słógym ku spowiedzi	248
Jako Cygón przedpowiadoł pogodym	249
Cygón a farorz	250
Jako Cygón szeł na jarmak do Cieszina	251
Jako Cygón malowoł łobraz łu hrabiego	253
Jako wieszali Cygóna	254
łO gazdowi a farorzowi	255
O figurze Świyntego Antóniczka	256
O kozaniu	257
łO ksiyndzowi	258
Jako jedyn ksióndz mioł w Kanadzie kozani	258
Szkoda Boga	260
O kozaniu we Frydku	260

Jako w Lysznej szła pijano baba koło fary	261
Jako szwiec był za święntego	261
O farorzu a kościelnym	263
Jako jedyn rzowkóm lyczył	263
Jako Puczok sarnym kolyboł	264
Jako jedyn sprzedowoł krowym	265
Jako sie chłop łocielił	267
łO smykach	269
łO guckim fojcie	271
łO zawodach z diabłym	272
łO Żidzie przy kapli Świyntego Jana	274
Jako Żid dostoł cepym	275
Jako chłop był dłożyn Żidowi siedym ryńskich	275
Hóp, dupka, do cieplutka	276
łO gupich	277
Jako Pankracy, Bonifacy a Serwacy zmarzli	279
łO Słowioku	280
Jako Słowiocy kulali gnoty	281
Jak jedna baba porodziła	281
Jako baba chciała chłopca łotruć	282
Jako baby robiły masło	285
W tramwalu	286
Jako jedyn chcioł wydać cerym	286
O szwercowaniu	288
Złodziej nad złodziejami	288
Jako w niebie	290
łO zbónikach	291
O synku a ślepym starziku	293
Jako jedyn chytoł ryby	294

Jak jechał Zorzycki do Ostrawy	295
O gruszperczanach	296
Trzo bracio	297
Kopidoł Duda	299

Opowieści z życia

Povídky ze života

Ze starych czasów	301
Jak my chodzili na biyde	302
Jako sie żyło w hawiyrski kolóniji	302
Przed plebiscytm	303
U nas w Lutyni	304
Góngor	305
Wizytyrki nocne na Ślónsku	306
O Michnikowi	307
Jak mojigo taty baby wysiykły	309
Jako jedyn szwercowoł kónie	310
Jakoch słóził w Cieszinie	311
ŁO kajzermanebrach	313
Sónd w Kanadzie	315
Jako zmartwychwstol w Jabónkowie Rzehak	317
Alfabetyczny wykaz gawędziarzy	319
Abecední seznam vypravěčů	319
Słownik gwarowo – polsko – czeski	321
Slovník nářečně – polsko – český	321

Literatura	354
Streszczenie	356
Shrnutí	359
Prof. dr Karol Daniel Kadłubiec, DrSc.	362
Prof. dr. Karol Daniel Kadłubiec, DrSc.	363
Recenzja	365
Recenze	370